

**IMPLEMENTATION OF PRAGMALINGUAL TOOLS
FOR MANIPULATIVE FAKE NEWS STRATEGIES REALIZATION
(on the materials of English Internet media)**

Medvid Olena,

Sumy State University, Ukraine

ORCID iD: 0000-0003-0723-5753

Corresponding author: o.medvid@gf.sumdu.edu.ua

Klochko Oleksandr,

Sumy State University, Ukraine

Stetsenko Oksana,

Sumy State University, Ukraine

ORCID iD: 0000-0001-8420-7989

Abstract. *The article is devoted to the study of the fake news functional features. The main task of fake news is to falsify real news, which leads to the spread of disinformation/misinformation, which has negative consequences for society. One of the key aspects of fake news is the use of a wide range of pragmalinguistic means to convince recipients of the truth of the information. The **relevance** of the research is based on the fact that fake news is a serious problem of modern society in the period of intensifying information war and manipulative technologies. The **methodological basis** of the research is the use of semantic-cognitive and discursive approaches to the study of the conceptual content of "fake" (through the lexicographic method, that is the dictionary definition, which extrapolates the semantic load of the given lexical unit to discursive study); as well as to the study of linguistic means of implementing a fake in news media texts through various types of linguistic analysis (contextual, semantic-syntactic, stylistic, etc). The **findings** of the study of the fake news pragmalinguistic nature show that linguistic means are able to coordinate manipulation goals through the implementation of emotional arguments, a sense of urgency and significance of the message, the use of a quasi-explicit source of information, decorating it with stylistically colored lexical units for additional attraction of the audience. Comprehending the functioning of these linguistic processes is critical to effective fighting of fake news, increasing the resilience of society.*

Keywords: *pragmalingual means, manipulative technologies, disinformation/misinformation, fake news, mass media, resilience of the society.*

Received: 14 August 2024

Revised: 20 August 2024

Accepted: 25 August 2024

How to cite: Medvid O., Klochko O., Stetsenko O. (2024). Implementation of Pragmalingual Tools for Manipulative Fake News Strategies Realization (on the Materials of English Internet Media). *Philological Treatises*, 16(2). [https://www.doi.org/10.21272/Ftrk.2024.16\(2\)-9](https://www.doi.org/10.21272/Ftrk.2024.16(2)-9)

Copyright: © 2024 by the authors. For open-access publication within the terms and conditions of the [Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC)

© Medvid O., Klochko O., Stetsenko O., 2024

**ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПРАГМАЛІНГВАЛЬНИХ ЗАСОБІВ
ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МАНІПУЛЯТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ФЕЙКОВИХ НОВИН
(на матеріалі англомовних інтернет медіа)**

Медвідь Олена,

Сумський державний університет, Україна

ORCID iD: 0000-0003-0723-5753

Автор, відповідальний за листування: o.medvid@gf.sumdu.edu.ua

Клочко Олександр,

Сумський державний університет, Україна

Стеценко Оксана,

Сумський державний університет, Україна

ORCID iD: 0000-0001-8420-7989

Анотація. *Стаття вивчає функціональні особливості фейкових новин. Головним завданням фейкових новин є фальсифікація справжніх новин, що призводить до поширення дезінформації / місінформації і має негативні наслідки для суспільства. Одним із ключових аспектів фейкових новин є використання широкого спектру прагмалінгвальних засобів для переконання реципієнтів у правдивості інформації. **Актуальність** теми дослідження обумовлена тим, що фейкові новини є серйозною проблемою сучасного суспільства в період активізації інформаційної війни та маніпулятивних технологій. **Методологічною основою** дослідження є використання семантико-когнітивного та дискурсивного підходів щодо вивчення понятійного контенту концепту «фейк» (через лексикографічний метод, зокрема словникову дефініцію, що екстраполює семантичне навантаження даної лексичної одиниці на дискурсивне вивчення), а також щодо ретельного дослідження лінгвальних засобів реалізації фейку в новинних медіа текстах через різні види лінгвістичного аналізу, зокрема контекстуальний, семантико-синтаксичний, стилістичний. **Результати** вивчення прагмалінгвальної природи фейкових новин доводять, що мовні засоби здатні координувати маніпуляційні цілі через реалізацію емоційних аргументів, відчуття терміновості та значущості повідомлення, застосування квазіекспліцитного джерела інформації, прикрашаючи її стилістично забарвленими лексичними одиницями для додаткової атракції реципієнта. Розуміння функціонування зазначених лінгвістичних процесів є критичним для ефективною боротьби з фейковими новинами. посилення резилієнтності суспільства.*

Ключові слова: прагмалінгвальні засоби, маніпулятивні технології, дезінформація / місінформація, фейкові новини, мас-медіа, резилієнтність суспільства.

Отримано: 14 серпня 2024 р.

Отримано після доопрацювання: 20 серпня 2024 р.

Затверджено: 25 серпня 2024 р.

Як цитувати: Медвідь О., Клочко О., Стеценко О. (2024). Імплементация прагмалінгвальних засобів для реалізації маніпулятивних стратегій фейкових новин (на матеріалі англомовних інтернет медіа). *Філологічні трактати*, 16(2). [https://www.doi.org/10.21272/Ftrk.2024.16\(2\)-9](https://www.doi.org/10.21272/Ftrk.2024.16(2)-9)

Постановка наукової проблеми

У сучасному світі фейкові новини становлять серйозну проблему, яка загрожує інформаційній безпеці суспільства. Фейкові новини можуть поширюватися дуже швидко та ефективно, і їх часто важко відрізнити від справжніх новин. Це може призвести до поширення дезінформації, яка має негативні наслідки для суспільства.

Одним із ключових аспектів фейкових новин є їх прагмалінгвальна природа. Автори фейкових новин активно використовують різні прагмалінгвальні засоби, щоб переконати аудиторію у правдивості інформації. Ці засоби включають використання емоційних аргументів, створення відчуття терміновості, посилань на авторитетні джерела тощо.

Актуальність теми нашого дослідження обумовлена тим, що фейкові новини є серйозною проблемою сучасного суспільства. Вони призводять до поширення ворожих наративів, які можуть мати негативні наслідки для суспільства. Фейкові новини впливають на суспільну думку, підривають довіру до інститутів влади та сприяють соціальній напруженості. Вони також використовуються для дискредитації певних осіб або організацій. У зв'язку з цим, дослідження прагмалінгвальних засобів, які використовуються у фейкових новинах, є важливою частиною розуміння цієї проблеми та розробки заходів боротьби з нею.

Вивчення маніпулятивних технологій ЗМІ як аспекту гібридної війни в сучасному світі потребує синергії широкого спектру досліджень. **Наукова база** доробку представлена роботами дослідників різних сфер науки, від основ філософії, соціології, політології, психології до кібербезпеки і лінгвістики. Наразі маніпуляція в ЗМІ ускладнюється фейковими стратегіями, і тому вивчення лінгвістичних засобів реалізації фейку (особливо сьогодні на піку загострення ПСО, що охопила весь світ) є необхідним і актуальним. Фейк як аспект дезінформації ретельно вивчали Fallis D. D. (2009), Burkhardt J. M. (2017), Laser M. J. (2018), Курбан О. (2016), Мудра І. (2016), Кіца М. (2016), Коваленко А., Марченко Т. (2018), Батрименко О., Неліпа Д. (2022), Лебідь А., Вашист К., Назаров М. (2022), Тищенко В., Мужанова Т. (2022), Глушук Є. (2023), Бондаренко С. (2023) та інші. Вплив лінгво-комунікативних особливостей медіадискурсу взагалі і англomовного зокрема досліджували O'Halloran K. L. (2004), Danet B., Herring S. C. (2007), Squires L. (2010), Eisenlauer V. A. (2013), Vuono M. P., Snajder J. (2017), Barkovich A. (2020), Шкіцька І. Ю. (2018), Соловйова Т. О. (2022), Havyrylenko K. M. (2024) та інші. Вивчення лінгвістичних засобів різних рівнів, зокрема сили впливу лінгвальних одиниць мовленнєвих патернів фейку новинних повідомлень на психо-емоційну сферу окремих реципієнтів інформації та соціо-політичну поведінку суспільства в цілому залишається в маргінальній зоні багатьох парадигм гуманітарної науки.

Предметом дослідження в нашій роботі є аналіз прагмалінгвальних засобів, які використовуються у фейкових новинах. Зокрема **мета** статті полягає в тому, щоб проаналізувати, які прагмалінгвальні засоби є ефективними у фейкових новинних повідомленнях щодо впливу на процес їх сприйняття та маніпуляції реципієнтом.

Теоретичні засади та методологія дослідження

Під час написання роботи використовувалися семантико-когнітивний та дискурсійний підходи, по-перше, щодо вивчення понятійного контенту концепту «фейк» (через лексикографічний метод, зокрема словникову дефініцію, яка екстраполює семантичне навантаження даної лексичної одиниці на дискурсивне вивчення), а по-друге, щодо ретельного дослідження лінгвальних засобів реалізації фейку в новинних медіа текстах, зокрема через загальні наукові **методи**: пошук, індукція та дедукція, аналіз та синтез, дескриптивний і порівняльний методи, класифікація; і різні види лінгвістичного аналізу, зокрема контекстуальний, семантико-синтаксичний, стилістичний; а методи систематизації й узагальнення допомагають зробити висновки щодо результатів дослідження і визначити перспективи вивчення зазначеної проблеми.

Поняття «фейкові новини» мають набагато давнішу історію, ніж ми уявляємо, але за даними Collins dictionary цей термін привернув увагу суспільства відносно недавно: *"Fake news has been announced as the Collins Word of the Year 2017"*(CD, 2017). Даний факт свідчить про те, що як термін – це слово доволі

“молоде”, але як явище доволі старе. Спираючись на роботу Джоанни Буркхардт (2017), можна виокремити чотири ери в історії фейкових новин:

-ера додрукарської преси: для цього періоду характерне, що до писемних носіїв інформації доступ мали лише лідери певних соціальних груп (оскільки інформації було мало й доступ до неї був обмежений, то перевірити її було вкрай важко);

-ера післядрукарської преси: у цей період, через появу друкарського верстату, доступ до інформації та її поширення став значно легшим (відмічалось зростання рівня грамотності, тим складніше людям було ввести в оману);

-ера ЗМІ: цей період став більш загрозливим, ніж попередні два – з винайденням радіо, телевізору й масштабуванням друкарської справи поширення фейкових новин, як навмисно, так і ненавмисно, мало більш масові й серйозні наслідки;

-ера Інтернету: наприкінці двадцятого століття Інтернет забезпечив нові засоби для розповсюдження фейкових новин у кратно збільшених масштабах (коли Інтернет став загальнодоступним, то відкрилися ще більші можливості для поширення фейкових новин, водночас інновації в комп'ютерній сфері зробили їх доступнішими для пересічних людей).

На початку свого існування фейкові новини не мали такого масштабного й потужного впливу на соціум, чого не можна сказати зараз. З розвитком засобів масової інформації, і все більшою їх доступністю, вони стали навіть суттєвою загрозою. Фейкові новини можна використовувати для вкрай різних цілей, починаючи від простого жарту, закінчуючи одним із ключових елементів ІІСО в межах гібридної війни. Спектр їх застосування вкрай великий, Нестерняк Ю. (2002) визначає такі способи і методи застосування фейку:

-спотворити за допомогою неповної, односторонньої подачі; так званий фрагментарний спосіб поширення інформації: масив інформації подрібнюють на менші масиви та коли інформація подається єдиним неопрацьованим потоком, що не дозволяє пересічному індивіду сформулювати цілісну картину подій;

-відредагувати, додавши власні домисли і коментарі (значна частина спотворень у подачі інформації спричиняється індивідуально-психологічними особливостями поширювачів інформації, зокрема особистими політичними симпатіями);

-інтерпретувати інформацію у вигідному світлі; просто приховати, разом з тим, акцентуючи увагу на окремих сторонах події, замовчуючи інші, що створює додаткову можливість маніпулювати аудиторією;

-створити «інформаційний шум», тобто зниження сприйняття фактів за рахунок подачі такої кількості новин, за якої стає неможливим їхнє сортування;

-оперативно подати навіть неперевірену інформацію, що є певним маніпулятивним прийомом та відповідно до «закону випередження», будь-яке перше повідомлення про подію справляє значно сильніший вплив на аудиторію, ніж наступні;

-поширювати певний погляд на інформацію як її єдино вірний варіант: за рахунок цього створюватиметься ілюзорний ефект підтримки більшістю трансльованої масмедіа ідеї, що призведе до небажання індивіда відкрито висловлюватись під страхом суспільних санкцій, якщо його точка зору не схожа на погляди більшості (чим частіше це повідомлення повторюватиметься в мас медіа, тим більше зростатиме небажання людини публічно говорити (модель спіралі мовчання).

Цей список далеко не вичерпний, з плином часу подібних способів і методів поширення фейкових новин ставатиме все більше.

Тож, зрозуміло, для чого й коли почав існувати феномен фейкових новин. Але що таке фейкові новини з точки зору семантико-когнітивного підходу? Онлайн-словник Collins дає загальне визначення цього терміну *“false, often sensational, information disseminated under the guise of news reporting”* (COD). Merriam-Webster Dictionary згодний з цією думкою: *“Fake news is, quite simply, news (“material reported in a newspaper or news periodical or on a newscast”) that is fake (“false, counterfeit”)*” (MWDT). В журналістиці це поняття має більш термінологічно обумовлене значення: *“Фейк – це спеціально створена новина, подія чи журналістський матеріал, який містить неправдиву або перекручену інформацію, що дискримінує певну людину чи групу осіб в очах аудиторії”* (Куліш, 2023). Визначення даного терміну у статті *“The science of fake news”* підтримує цю точку зору: *“We define fake news to be fabricated information that mimics the output of the news media in form, but not in organizational process or intent... Fake news is a subcategory of misinformation—incorrect or misleading information about the state of the world”* (Laser et al, 2018). Ідентифікація, що надана О. Батриненком та Д. Неліпою конкретизує соціо-політичні інтенції фейкових новин сьогодення: *“Фейкові новини – це частково викривлений або повністю неправдивий інформаційний продукт, який поширюється з метою дезінформації та дестабілізації об’єкта, для якого він спродукований”* (2022, с. 87). Фейкові новини не мають чітких меж, оскільки за призначенням й реалізацією, як було зазначено, вони мають безліч варіацій.

Попри те що вони не мають чітких меж, вони мають чіткі ознаки, що дає можливість зрозуміти, перед нами правда чи замаскована брехня. Сайт YouControl подає чіткі ознаки фейкових новин:

- заголовок із надмірною емоційністю, іронією, категоричністю, заклик до дій (на кшталт “Ви ніколи не повірите!”, “Такого ви не могли уявити!”, “Дізнайтеся про це першими!”);
- надмірна драматичність історії (як сюжет із не надто реалістичного фільму);
- відсутність джерел або їхня підозрілість, дивна назва сайту, забагато реклами тощо (важливо, аби в тексті було активне посилання на матеріал, а не головну сторінку сайту-першоджерела, інакше його може просто не існувати на вказаному сайті);
- виражена мотивація чи зацікавленість у джерела поширити певну інформацію, наприклад, коли про ситуацію розповідає лише одна сторона конфлікту;
- відсутність конкретики, яку можна перевірити, – місця, часу, імен, назв установ тощо;
- відсутність доказів – фото, відео, свідчень реальної людини;
- непоширення тієї самої інформації серйозними медіа, до яких є довіра;
- порушення логіки – штучне поєднання фактів, відчуття неправдоподібності тощо (YouControl).

Велика українська енциклопедія (ВУЕ) виокремлює схожі ознаки фейкової інформації:

- джерела: відсутність чи анонімність джерел; запозичена із соціальних мереж інформація; скомпрометовані чи неіснуючі установи;
- експерти: представники неіснуючих інституцій; анонімні, політично чи фінансово заангажовані;
- лексика: використання оцінної та емоційно забарвленої лексики; використання стереотипів, штампів, нетолерантних висловів, які розпалюють ворожнечу;
- подання фактів: однобоке представлення інформації, відсутність балансу думок і точок зору; наявність узагальнень та непідтвердженої інформації; факти не відокремлені від коментарів.

Тож, можна підсумувати що фейкові новини мають певні типові ознаки за якими їх розпізнають:

1. Емоційність: використання різноманітних засобів для викликання емоцій у реципієнта, аби апелювати до почуттів;

2. Невизначеність: відсутність будь-яких конкретних фактів й посилань на конкретні джерела, аби неможливо було перевірити новину;

3. Актуальність: використання “свіжих” тем, які мають певний інтерес у суспільства й швидше привернуть його увагу (а як зазначає Don Fallis (2009), дезінформація в більшості випадків поступає не з “першоджерела”, майже завжди вона надходить опосередковано через інші джерела інформації).

Поняття “фейкові новини” корелює з такими медіа явищами, як: “дезінформація” й “місінформація”. Дехто сприймає їх як синоніми «фейку». Кембриджський словник подає таке визначення термінів «дезінформація» й «місінформація»: “*false information spread in order to deceive people*”, “*wrong information, or the fact that people are misinformed*” (CD). Сенонімічне наповнення цих лексичних одиниць, як визначає словник, схожі, але їх цілі й ознаки дещо різняться. Л. Смола (2023) акцентує: “*Мета дезінформації – це зміна поведінки різних аудиторій, посилення напруги і хаосу в суспільстві, деструктивний вплив на громадську думку, руйнування іміджу і репутації окремої людини чи влади загалом, а також підризу довіри суспільства до державних органів*”. Натомість, у *місінформації* немає чітких інтенцій і цілей, тим більше щодо навмисного «деструктивного впливу», оскільки це помилкова інформація: “*Misinformation is fake news that is created and spread by a mistake – by someone who doesn't realise that it's false.*” (сайт BBC); але Гвара медіа (Куліш, 2023) не знімає відповідальності медіа джерела за “*spreading mistakes*”: “Помилкова інформація без мети зашкодити – це неправдивий або оманливий контент, який поширюється без наміру, хоча наслідки все одно можуть бути шкідливими.” Тож, як фейкові новини пов’язані з цими термінами? Згідно з висновками дослідження Тищенко В. і Мужанової Т. (2022, с. 177): “Дезінформація – це недостовірна, оманлива, маніпулятивна інформація, створена навмисно заради отримання економічних, політичних або інших вигод, а фейкові новини є одним із методів її поширення.” Тобто відмінність між дезінформацією й місінформацією одна – це намір, у першому випадку навмисно поширена оманлива інформація, у другому ненавмисно. Але, спираючись на зазначені визначення, можна зробити висновок, що фейкові новини – це метод поширення як дезінформації, так і місінформації.

З огляду призначення фейкових новин ми можемо зрозуміти, що наслідки від їх поширення і, тим більше, впливу можуть бути найрізноманітнішими (Бондаренко, 2023):

- Загальні наслідки дезінформації: підризу демократичних цінностей, зростання авторитаризму та ерозія демократичних інститутів, шкода для репутації осіб та організацій, виникнення загроз безпеці, економічні збитки, порушення приватності та безпеки через кібератаки.

- Наслідки для охорони здоров'я: поширення хвороб, підризу зусиль громадської охорони здоров'я, загроза для особистого благополуччя.

- Наслідки для демократичних процесів: вплив на виборчу поведінку, загроза цілісності виборчих систем.

- Психологічні наслідки: виникнення тривоги, стресу та дезорієнтації, нормалізація неправди.

- Наслідки для інформаційної екосистеми: ускладнення розрізнення достовірних джерел від ненадійних, ерозія якості інформації, що перешкоджає прийняттю обґрунтованих рішень.

На сайті організації HURIDOCS (Kovalenko, 2023) наведені такі приклади наслідків:

- дезінформація процвітає в середовищі, яке характеризується скептицизмом і невизначеністю: люди стають надто обережними та сумніваються в достовірності інформації;

● дезінформація відіграє важливу роль у розпалюванні суспільного розколу та поляризації: оскільки суспільство стає більш роз'єднаним, існує ризик того, що люди можуть стати вибірковими у прийнятті інформації на основі своїх попередніх переконань;

● дезінформація часто маніпулює емоціями, зокрема використовує негативні емоції, такі як страх, гнів і недовіра, щоб змусити людей повірити в неправду або оманливу інформацію.

Загалом наслідки від поширення фейкових новин, які є частиною дезінформації або місінформації, дуже серйозні – як довготривалі, так і короткотривалі. Фейкові новини призводять інколи до цілого комплексу наслідків, тим самим діючи не точково, а зачіпаючи різні галузі, теми, проблеми й т. п. Це унеможливує швидкий пошук методів протидії й створює інформаційний хаос, у якому складно орієнтуватися, оскільки фейкові новини це певна суміш правди й брехні. А згідно з аналізом, що зробив W. Zaloga (2022): *“The findings show that the phenomenon of disinformation, which intensifies in crisis situations, such as those related to the outbreak of war in Ukraine or a pandemic, contributes to the destabilization of public sentiment, impedes the functioning of the basic organs of the state, and consequently increases the negative effects of crisis events.”*

Результати дослідження: прагмалінгвальні засоби фейкових новин

Аналіз наукової літератури з питань вивчення фейкових новин свідчить (див. вище), що головна їх задача – маніпулювати суспільством. Кембриджський словник надає таке визначення «маніпуляції»: *“controlling someone or something to your own advantage, often unfairly or dishonestly”* (CD). Натомість, Американська асоціація психологів конкретизує: *“behavior designed to exploit, control, or otherwise influence others to one’s advantage”* (APA). Лінгвісти мають свою нішу вивчення цього явища: у контексті фейкових новин маніпуляція реципієнтом інформації неможлива без лінгвістичних засобів, і до речі, всіх рівнів (Mialkowska et al, 2023):

-Phonetic (correlation of sounds, colors and content);

-Lexical-semantic (polysemantic words, indirect meaning, blurred boundaries, specific nominative act, specific connotative semantic components);

-Syntactic (passive voice, incentive constructions, modal verbs, conjunctions “and” and “but”, attributive constructions, rhetorical questions, appeals, repetitions, homogeneous members of a sentence, deixis);

-Stylistic (metaphor, metonymy, antithesis, nominalization, cliches, ideologemes, modal predicates, words with non-specific semantics).

Виходячи з цього, мовленнєві маніпуляції – це спрямований вплив за допомогою різномірних мовних засобів (наша розвідка спрямована на вивчення вербальних одиниць впливу на медіа аудиторію). Як основу щодо вивчення прагмаелементів, лексико-семантичного рівня зокрема, воєкористано класифікацію мовних засобів, якими користуються медіа з маніпулятивною метою, Коваленко А. і Марченко Т. (2018).

Мовні засоби реалізації маніпулятивних стратегій і тактик

егії	Страт	Тактики	Мовні засоби
егія дискредитації	Страт	Тактика критики	Пейоративна лексика Дисфемізми
		Тактика створення загрози	Слова-афективи

	Тактика звинувачення	Пейоративна лексика Слова-афективи
	Тактика натяку	Іронія Пейоративна лексика
	Тактика створення опозиції «свій-чужий»	Антитеза Евфемізм
Стратегія маніпулювання імпліцитними смислами	Тактика вуалізації	Синоніми з розмитим або подвійним семантичним значенням
Стратегія персоналізації / фрагментації	Тактика переакцентування	Повторення Гедж-маркери
Стратегія нормалізації	Тактика переакцентування	Повторення Номіналізація
	Тактика вуалізації	Евфемізми Метонімія Конструкції кваліфікованим суб'єктом
Стратегія драматизації	Тактика ціннісних орієнтацій	Слова-афективи Метафори
	Тактика створення загрози	Слова-афективи
	Тактика перебільшення	Синоніми з більшим смисловим навантаженням

Як доводить наше дослідження (117 новинних повідомлень соціо-політичного медіа дискурсу), у створенні фейкових новин застосовується широкий спектр лінгвальних засобів, які потребують ретельного лексико-семантичного та контекстуально-стилістичного аналізу, враховуючи мовленнєві стратегії і тактики відповідних маніпулятивних задач, бо кожний лінгвальний засіб використовується автором повідомлення, зважаючи на його інтенції і мету інформації.

Приклади використання мовних засобів на тлі новинних статей для реалізації певних маніпулятивних тактик наведено нижче.

У заголовку й тексті однієї зі статей інтернет видання *eXXpress* (22 січня 2023) на новинному сайті спостерігаються ознаки певних мовних маніпуляцій. Зокрема заголовок: *“Die neue Kavallerie der Ukraine? Dieses Pferd braucht starke Nerven”*, – виражає іронію, що криється у словах *“Dieses Pferd braucht starke Nerven”*. Автор статті з перших елементів хештегу намагається завірити, що Сили оборони України створюють новий рід військ через брак техніки, притому що використання коней у якості кавалерії у сучасних умовах може бути не тільки застарілим, але і навіть

абсурдно небезпечним. Надалі ця теза підкріплюється одним з абзаців тексту: *“Die Not an Fahrzeugen macht offenbar erfinderisch: Zumindest für den aktuellen Foto-Termin lässt die ukrainische Armee wieder die alten Zeiten der **Kavallerie-Attacken** lebendig werden”*. Загалом стаття має ядро виражене емоційне забарвлення, яке є однією з ознак фейкових новин, що реалізується через наступні прагматичні стилістичні засоби:

- сарказм: шляхом співставлення контрастних образів: *“Hoch zu Ross mit einer High-Tech-Panzerabwehrrakete von Typ Javelin”*;

- іронію: *“Der Vierbeiner sollte jedenfalls ziemlich schussfest sein”*.

Також у статті немає посилань на будь-які джерела інформації, які підтверджують думку автора, на це вказує наступний уривок тексту: *“Von diesen modernen Waffensystemen (**der eXXpress berichtete**) kann aber laut einem **aktuellen Bericht aus dem Pentagon** bei 59 Prozent der zu kontrollierenden Waffenlieferungen keine sicheren Angaben zum Verbleib gemacht werden”*

В результаті ретельного лексико-семантичного та контекстуального аналізу наданого прикладу зрозуміло, що автор використав номінацію всевітньо відомої воєнної структури, тим самим начебто зазначаючи достовірність джерела, але немає ніяких додаткових стверджень і посилань, що змушує реципієнта сприймати **Pentagon** у даному контексті як квазіекспліцитного суб'єкта інформації, і засумніватися в реальному існуванні першоджерела, що також є одним з найчастіших проявів ознак фейкових новин.

Хочеться вірити, що скоріше за все цей комплекс маніпуляції був використаний не як елемент політичної гри або відвертої дезінформації, а як спекуляція на актуальній темі для залучення трафіку.

Лексико-семантичні засоби навіть за допомогою лише одного слова можуть викликати специфічні асоціації або певні емоції у реципієнта, що впливає на загальне сприйняття тексту інформації. Одним із найпоширеніших засобів такого рівня є евфемізм. Згідно з роботою Кобякової І. (2020), головна функція евфемізмів – приховати чи завуалювати явище, що в суспільній свідомості має негативну оцінку, тим самим пом'якшити або зашифрувати заборонені чи табуовані слова, що зумовлено соціо-політичними, історико-культурними, релігійними, етичними й естетичними чинниками.

Так, ми можемо порівняти заголовки двох новин на сайті BBC *“Victoria Amelina: Ukrainian writer dies after Kramatorsk strike”* (2 липня 2023) і *“Russian actress killed in Ukrainian strike on event for troops”* (23 листопада 2023). Треба звернути увагу на словосполучення *“Kramatorsk strike”* і *“Ukrainian strike”*: в обох випадках мова йде про «удар» (*strike*); якщо звертатися до словника, то можна зустріти такі визначення цього слова *“a sudden, short military attack, especially one by aircraft or missiles”* (CD) або *“a military attack especially: an air attack on a single objective”* (COD). В першому заголовку статті не зазначено, хто наніс удар по Краматорську, натомість в другому чітко зазначено, що саме український удар був причиною смерті акторки. На нашу думку, в першому прикладі застосовано саме евфемізм аби пом'якшити емоційну складову у заголовку статті.

Інформація, що надана в обох заголовках, може впливати на сприйняття читачів і на їхнє розуміння ситуації по-різному. У першому випадку, невизначеність стосовно того, хто здійснив удар, може створити більше простору для тлумачень та спекуляцій, в той час як у другому випадку, більш конкретна інформація щодо місця події може допомогти читачеві реагувати більш однозначно (хоча для іноземного користувача все ще залишається простір для осмислення ситуації через текст самої новинної статті, тому що топонім *Kramatorsk* мало кому додасть інформації щодо подій), що свідчить про вплив мови повідомлення на процес його сприйняття.

Якщо розглядати ці два заголовки з точки зору перекладу для україномовного читача, особливих складнощів може й не виникнути, окрім на перший погляд нейтральної лексики *“strike”*, яка надає можливість перекладачу «погратися» семантикою в межах зазначеного контексту (навмисно або ненавмисно), оскільки ця

лексична одиниця має крім вищезазначеного визначення, як іменника, ще одне семантичне навантаження, у якості дієслова: *“to refuse to continue working because of an argument with an employer about working conditions, pay levels, or job losses”* (COD). Таким чином, задля того, щоб маніпулювати змістом, заголовок може бути перекладений, спираючись на друге визначення, щоб здавалось, що письменниця загинула не під час ракетного удару, а під час якогось страйку, що нівелює вплив воєнних подій взагалі: *“Victoria Amelina: Ukrainian writer dies after Kramatorsk strike”* – *“Вікторія Амеліна: українська письменниця загинула після страйку в Краматорську”*. (Також це може бути причиною утворення місінформації при перекладі).

Протилежним до евфемізму є дисфемізм, навмисно різка форма вираження емоційної оцінки, заміна стилістично нейтрального слова або вираження грубим, стилістично зниженим (Тринадцяtko, 2022). Згідно з таблицею (див. вище) дисфемізм часто застосовується у стратегії дискредитації. Даний засіб широко використовує російська пропаганда машина. Для прикладу можна взяти один із дописів мзс рф у мережі X: *“The Kiev regime does not stop its terrorist activities against civilians and civilian infrastructure in Russia”* (X). Тут вживані дисфемізми *“The Kiev regime”* і *“terrorist activities”*, які використано навмисно для демонізації й дискредитації української влади. (Подібні засоби можна зустріти у всіх прокремлівських медіа або як цитати російських політиків у інших ЗМІ; їх також можна побачити навіть на сайті з петиціями до уряду Великої Британії (*Petitions*)).

Ще один лексичний засіб, що широко застосовується в новинних повідомленнях по відношенню до країн-актантів, зокрема воєнних подій. Аби не називати конкретну країну, деякі ЗМІ широко використовують конструкції з квазіекспліцитним суб'єктом: *“Russia's victory in struggle with collective West will be achieved in Middle East, not Eastern Europe”* (Al Mayadeen), у цьому випадку тим самим розмиваючи образ ворожої країни на тлі завуальованих подій. Цей засіб також застосовується задля зняття відповідальності з суб'єкта подій: *“US says Russia used choking agents against Ukrainian troops, breaching chemical weapons ban”* (CNN). Використовуючи квазіекспліцитний суб'єкт як джерело інформації, ЗМІ роблять сенсаційні заголовки, але при цьому знімають також з себе відповідальність за зміст таких заголовків.

Оскільки однією з ознак фейкових новин є надмірна емоційність, неможливо оминати найбільш яскраві прагмалінгвальні одиниці – стилістичні фігури.

Прикладом їх застосування може служити такий заголовок до статті: *“Putin's Russia is closing in on a devastating victory. Europe's foundations are trembling”* (TT), де є гіпербола *“devastating victory”* і метафора – *“trembling”*. Обидва ці стилістичні засоби підсилюють емоційну складову заголовку аби надати йому більшої привабливості. Ще одним прикладом може слугувати стаття на сайті *The New York Times* із заголовком: *“Avdiivka, Longtime Stronghold for Ukraine, Falls to Russians”* (TNYT). У цьому заголовку задіяно декілька мовних засобів, перший з них *“Longtime Stronghold”*, де *Longtime* використано у якості епітету, який акцентує увагу на тому, що Авдіївка трималась 10 років, далі іде метафоричне порівняння *Stronghold*, що прирівнює Авдіївку до фортеці, оплоту, твердині, в залежності від перекладу. Тобто вже з перших слів заголовку, спираючись на яскраві лексико-стилістичні засоби, читачка аудиторія розуміє майже весь сенс новинної статті.

Висновки

Підсумовуючи результати дослідження, треба зазначити що феномен фейкових новин має давню історію й не є чимось новим. Тільки зараз з поступовим, але дедалі стрімкішим, розвитком інформаційних технологій фейкові новини, як засіб дезінформації або продукт місінформації, розкривають свій потенціал. Якщо раніше автора обмежували ресурси, технології, знання тощо, то наразі його нічого не обмежує. Сучасні інформаційні платформи дозволяють створювати та поширювати фейкові новини з надзвичайною швидкістю і ефективністю, охоплюючи великі аудиторії. Це

загострює проблему дезінформації, яка може мати серйозні наслідки для суспільства. Зокрема, фейкові новини здатні підривати довіру до медіа, дискредитувати окремих осіб та організації, спричиняти соціальну напруженість та впливати на суспільну думку.

Особливо важливою є прагмалінгвальна природа фейкових новин, яка здатна координувати стратегічні і тактичні маніпуляційні цілі через використання мовних засобів реалізації емоційних аргументів, відчуття терміновості та значущості повідомлення, застосування квазіекспліцитного джерела інформації, прикрашаючи її стилістично забарвленими лексичними одиницями для додаткової атракції реципієнта. Розуміння функціонування зазначених лінгвістичних процесів є критичним для ефективної боротьби з фейковими новинами.

Таким чином, дослідження прагмалінгвальних засобів, які використовуються у фейкових новинах, є необхідним кроком для розробки заходів протидії. Це допоможе зміцнити інформаційну безпеку, підвищити рівень медіаграмотності та знизити негативний вплив дезінформації на суспільство. Слово також є зброєю, і зброєю потужнішою за деякі традиційні види, також не слід забувати що вона має масовий характер і тим самим її можна певним чином віднести до зброї масового ураження.

На жаль, дана тема не втрачає своєї актуальності, а тільки набирає обертів. Слід згадати що фейкові новини можуть нести найнебезпечніший характер як частина інформаційної війни, що є складовою гібридної війни сьогодення, а як відомо, війна – це битва меча й щита, тобто методів нападу й оборони. Тому слід завжди бути готовими до нових викликів, розробляючи й удосконалюючи методи боротьби з дезінформацією задля посилення резиліентності суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- АВЖ – Академія викладачів журналістики. Стоп-фейк. URL:<https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/konstruktor-vprav-irex/stop-fake/> (Дата звернення: 27.09.2024).
- Батрименко О., Неліпа Д. Фейк-нюз у соціальних мережах як маніпулятивний засіб інформаційної війни. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. Випуск 44, С. 86-91. URL:http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/45_2022/10.pdf (Дата звернення: 27.09.2024).
- Бондаренко С. Негативні наслідки та шляхи протидії дезінформації в соціальних мережах як масовому негативному явищу. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Протидія дезінформації в умовах російської агресії»*. 2023-12-12. URL:https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20231212/article/view/bondarenko (Дата звернення: 16.08.2024).
- ВУЕ – Велика українська енциклопедія. URL:<https://vue.gov.ua/%D0%A4%D0%B5%D0%B9%D0%BA> (Дата звернення: 27.09.2024).
- Глушук Є. Фейки як інструмент тиску в умовах війни: специфіка застосування і сприйняття. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67.
- Кіца М. О. Фейкова інформація в українських соціальних медіа: поняття, види, вплив на аудиторію. *Наукові записки. Соціальні комунікації*. 2016 / 1 (52). С. 281-286.
- Кобякова І. Лінгвістичний підхід до вивчення евфемізмів. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства*. Суми: Сумський державний університет, 2020. URL:https://www.researchgate.net/publication/340731304_Lingvisticnij_pidhid_do_vivcenna_evfemizmv (Дата звернення: 07.08.2024).
- Коваленко А. М., Марченко Т. С. Мовні засоби реалізації маніпулятивного впливу в сучасних англійських ЗМІ. *Науковий вісник Міжнародного*

- гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. N. 1. № 38. С. 214-218. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_1/55.pdf (Дата звернення: 08.08.2024).
- Куліш П. Що таке дезінформація і як вона на нас впливає? *Гвара Медіа*. 2023. URL: <https://gwaramedia.com/shho-take-dezininformacziya-i-yak-vona-na-nas-vplivaie/> (Дата звернення: 03.08.2024).
- Курбан О. Сучасні інформаційні війни у мережевому онлайн просторі: навчальний посібник. К.: ВІКНУ, 2016. 286 с. URL: https://mil.knu.ua/files/222_1044284240.pdf (Дата звернення: 27.03.2024)
- Мудра І. Поняття „фейк” та його види у ЗМІ. *Теле- та радіожурналістика*. 2016. Вип. 15. С. 184-188. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/teleradio/article/view/694> (Дата звернення: 21.09.2024).
- Нестеряк Ю. Державна підтримка ЗМІ: європейські традиції та українська практика. *Вісник Київського національного університету. Журналістика*. 2002. № 10. С. 50-52.
- Смола Л. Як не потрапити на гачок дезінформації. *Детектор медіа*. 2023. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/33632/2023-11-30-yak-ne-potrapiyu-na-gachok-dezinformatsii/> (Дата звернення: 09.09.2024).
- Соловійова Т. О. Типологія та прагматика прецедентних феноменів в українськомовному політичному дискурсі 2014–2019 рр. : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія (03 Гуманітарні науки). Кривий Ріг, 2022. 236 с.
- Тищенко В., Мужанова Т. Дезінформація і фейкові новини: ознаки та методи виявлення в мережі Інтернет. *Кібербезпека: Освіта, наука, техніка*. 2022. 2(18). С. 175-184. URL: <https://csecurity.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/413/341> (Дата звернення: 27.09.2024).
- Тринадцятко Є. Евфемізми та дисфемізми у політичному дискурсі: лінгвоперекладацький аспект. Хмельницький національний університет. 2022. URL: <https://elar.khmnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b007031a-0209-4032-85f3-8b1516cc8848/content> (Дата звернення: 07.10.2024).
- Шкіцька І. Ю. Способи та засоби вербалізації іронії в маніпулятивному дискурсі позитиву. *Лінгвістичні дослідження*. 2018. Вип. 47. С. 213-221. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_lingv_2018_47_32. (Дата звернення: 07.10.2024).
- APA – Dictionary of Psychology: American Psychological Association. URL: <https://dictionary.apa.org/manipulation> (Дата звернення: 16.09.2024).
- Barkovich A. Informational Linguistics: The New Communicational Reality. Cambridge Scholars Publishing, 2020. 264 p.
- BBC. – Misinformation v disinformation: What's the difference? URL: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/z3hhvj6> (Дата звернення: 03.10.2024).
- Buono M. P., Snajder J. Linguistic Features and Newsworthiness: An Analysis of News Style. *Conference CLiC-it: Proceedings of the Fourth Italian Conference on Computational Linguistics*. 2017. pp. 136-140.
- Burkhardt J. M. History of Fake News. 2017. 286 p. URL: <https://journals.ala.org/index.php/ltr/article/view/6497> (Дата звернення: 21.09.2024).
- CD – Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/> (Дата звернення: 06.10.2024).

- COD – Collins Online Dictionary. URL:<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/fake-news> (Дата звернення: 19.09.2024).
- Danet B., Herring S.C. The multilingual Internet: Language, culture, and communication online. Oxford University Press on Demand, 2007, pp. 373–442.
- Eisenlauer V. (2013). A critical hypertext analysis of social media: The true colours of Facebook. A&C Black, 2013. 234 p.
- Fallis D. D. A conceptual analysis of disinformation. 2009. URL:https://www.researchgate.net/publication/42101173_A_Conceptual_Analysis_of_Disinformation (Дата звернення: 23.08.2024).
- Havrylenko K. M. Linguistic features of the Internet language. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2021. № 52. Том 1.
- Kovalenko O. The harmful effects of disinformation and how to combat them. *HURIDOCs*. 2023. URL:<https://huridocs.org/2023/12/the-harmful-effects-of-disinformation-and-how-to-combat-them/> (Дата звернення: 16.10.2024).
- Lazer D. M. J., Baum M. A. et al. The science of fake news. 2018. URL:https://scholar.harvard.edu/files/mbaum/files/science_of_fake_news.pdf (Дата звернення: 27.09.2024).
- Lebid A. E., Vashyst K. M., Nazarov M. S. Information Resilience as a Means of Countering the Socio-Psychological Strategies of Information Wars. *International Journal of Media and Information Literacy*. 2022. V. 7. Iss. 1, pp. 157-161.
- Mialkowska L, Yanovets A., Sternichuk V., Nykoliuk T., Honchar K., Khnykina O. TÁTICAS DE MANIPULAÇÃO NO DISCURSO DA MÍDIA DE LÍNGUA INGLESA MODERNA (Manipulative Tactics in Modern English-Language Media Discourse: Linguistic, Pragmatic and Educational Approach). *Conhecimento Diversidade*. V. 15. N. 38. pp. 345-362. DOI: [10.18316/rcd.v15i38.11077](https://doi.org/10.18316/rcd.v15i38.11077)
- MWDT – Merriam-Webster Dictionary Thesaurus. The Real Story of 'Fake News'. 2020. URL:<https://www.merriam-webster.com/wordplay/the-real-story-of-fake-news> (Дата звернення: 21.09.2024).
- MWD – Merriam-Webster Dictionary. URL:<https://www.merriam-webster.com/dictionary/strike> (Дата звернення: 07.09.2024).
- O'Halloran K. L. Multimodal discourse analysis. Systemic Functional Perspectives. London and New York : Continuum, 2004.
- Squires L. Enregistering internet language. *Language in society*. 2010. № 39 (4). pp. 457-492.
- Zaloga W. Disinformation in the Age of the Digital Revolution in the Aspect of State Security. *Wiedza Obronna*. 2022. T. 280 Nr. 3. URL:<https://wiedzaobronna.edu.pl/index.php/wo/article/view/171> (Дата звернення: 23.10.2024).
- YouControl. Фейки, СТОП: як виявляти брехню та перевіряти факти? URL:<https://youcontrol.com.ua/webinar/feyku-stopuak-vyivliaty-brekhniu-ta-pereviriaty-fakty/> (Дата звернення: 27.09.2024).

Список ілюстративного матеріалу:

- Al Mayadeen*. Russia's victory in struggle with collective West will be achieved in Middle East, not Eastern Europe. URL:<https://english.almayadeen.net/articles/opinion/russia-s-victory-in-struggle-with-collective-west-will-be-ac> (Дата звернення: 07.09.2024).
- BBC*. Russian actress killed in Ukrainian strike on event for troops. 23 листопада 2023. URL:<https://www.bbc.com/news/world-europe-67495384> (Дата звернення: 07.09.2024).

- BBC*. Victoria Amelina: Ukrainian writer dies after Kramatorsk strike. 2 липня 2023. URL:<https://www.bbc.com/news/world-europe-66083275> (Дата звернення: 07.09.2024).
- CNN*. US says Russia used choking agents against Ukrainian troops, breaching chemical weapons ban. URL:<https://edition.cnn.com/2024/05/01/europe/us-russia-ukraine-chemical-weapons-intl-hnk/index.html> (Дата звернення: 10.09.2024).
- Express*. Die neue Kavallerie der Ukraine? Dieses Pferd braucht starke Nerven. 22 січня 2023. URL:<https://express.at/die-neue-kavallerie-der-ukraine-dieses-pferd-braucht-starke-nerven/> (Дата звернення: 01.09.2024).
- Petitions*. No UK aid to Ukraine regime that is guilty of war crimes. URL:<https://petition.parliament.uk/archived/petitions/70406> (Дата звернення: 07.09.2024).
- TNYT – The New York Times*. Avdiivka, Longtime Stronghold for Ukraine, Falls to Russians. URL:<https://www.nytimes.com/2024/02/17/world/europe/ukraine-avdiivka-withdraw-despair.html> (Дата звернення: 23.09.2024).
- TT – The Telegraph*. Putin’s Russia is closing in on a devastating victory. Europe’s foundations are trembling. URL:<https://www.telegraph.co.uk/news/2023/12/09/putins-russia-is-closing-in-on-devastating-victory/> (Дата звернення: 13.09.2024).
- X. URL:https://twitter.com/mfa_russia/status/1783411165902610770 (Дата звернення: 07.09.2024).

REFERENCES

- АОЖТ – Akademia vykladachiv zhurnalistyky. Stop feik. [Academy of Journalism Teachers. Stop-fake]. URL:<https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/konstruktor-vprav-irex/stop-fake/> (Access date: 09/27/2024).
- Batrimenko O., Nelipa D. (2022). Feik-niuz u sotsialnykh merezhakh yak manipulativnyi zasib informatsiynoi viyny. [Fake news in social networks as a manipulative means of information warfare]. *Visnyk of Lviv University. Series of philosophical and political studies*. Issue 44, pp. 86-91. URL:http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/45_2022/10.pdf (Access date: 09/27/2024).
- Bondarenko S. (2023). Nehatyvni naslidky ta shlahy protydii dezinformatsii v sotsialnykh merezhakh yak masovomu nehatyvnomu yavyshchu. [Negative consequences and ways to counteract disinformation in social networks as a mass negative phenomenon]. *Materials of the international scientific and practical conference "Countering disinformation in the conditions of Russian aggression"*. 2023-12-12. URL:https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20231212/article/view/bondarenko (Access date: 08/16/2024).
- GUE – Velyka Ukrainska Entsyklopedia. [Great Ukrainian Encyclopedia]. URL:<https://vue.gov.ua/%D0%A4%D0%B5%D0%B9%D0%BA> (Access date: 09/27/2024).
- Glushchuk E. (2023). Feiky yak instrument tysku v umovakh viyny: spetsyfika zastosuvannia i spryiniattia. [Fakes as a tool of pressure in wartime: specifics of application and perception]. *Scientific works of the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*. Issue 67.
- Kitsa M. O. (2016). Feikova informatsiia v ukrainskikh sotsialnykh media: poniattia, vydy, vplyv na audytoriiu. [Fake information in Ukrainian social media: concepts, types, impact on the audience]. *Scientific notes. Social Communications*. 1 (52). P. 281-286.
- Kobyakova I. (2020). Lingvistychnyi pidhid do vyvchennia evfemizmiv. [Linguistic approach to the study of euphemisms]. *Materials of the All-Ukrainian scientific conference: Socio-humanitarian aspects of the development of modern society*. Sumy: Sumy State University,

- 2020.URL:https://www.researchgate.net/publication/340731304_Lingvisticnij_pidhid_do_vivcenna_evfemizmiv (Access date: 07.08.2024).
- Kovalenko A. M., Marchenko T. S. (2018). Movni zasoby realizatsii manipulatyvnoho vplyvu v suchasnykh anglomovnykh ZMI. [Linguistic means of implementing manipulative influence in modern English-language media]. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Philology*. V. 1. No. 38. pp. 214-218. URL:http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_1/55.pdf (Access date: 08.08.2024).
- Kulish P. (2023). Shcho take dezinformatsiia i iak vona na nas vplyvaie ? [What is disinformation and how does it affect us?]. *Gwara Media*. URL:<https://gwaramedia.com/shho-take-dezinformacziya-i-yak-vona-na-nas-vplyvaie/> (Access date: 03.08.2024).
- Kurban O. (2016). Suchasni informatsiyni viyny u merezhevomu onlain prostori. [Modern information wars in the online network space: a textbook]. Kyiv. 286 p. URL:https://mil.knu.ua/files/222_1044284240.pdf (Access date: 27.03.2024)
- Mudra I. (2016). Poniattia "fake" i yogo vydy u ZMI. [The concept of "fake" and its types in the media]. *Television and radio journalism*. Issue 15. pp. 184-188. URL:<http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/teleradio/article/view/694> (Access date: 21.09.2024).
- Nesteryak Yu. (2002). Derzhavna pidtrymka ZMI: yevropeiski tradytsii ta ukrainska praktyka. [State support of the media: European traditions and Ukrainian practice]. *Bulletin of the Kyiv National University. Journalism*. No. 10. P. 50-52.
- Smola L. (2023). Yak ne potrapyty na gachok dezinformatsii. [How not to fall for the disinformation trap]. *Media detector*. URL:<https://ms.detector.media/trendi/post/33632/2023-11-30-yak-ne-potrapyty-na-gachok-dezinformatsii/> (Access date: 09.09.2024).
- Solovyova T. O. (2022). Typologiiia ta pragmatyka pretsedentnykh fenomeniv v ukrainskomovnomu politychnomu dyskursi 2014-2019. [Typology and pragmatics of precedent phenomena in Ukrainian-language political discourse 2014–2019: dissertation for the degree of Doctor of Philosophy (035 Philology: 03 Humanities)]. Kryvyi Rih, 236 p.
- Tyshchenko V., Muzhanova T. (2022). Dezinformatsiia i feikovi novyny: oznaky ta metody vyjavlrnnia v merezhi Internet. [Disinformation and fake news: signs and methods of detection on the Internet]. *Cybersecurity: Education, Science, Technology*. 2(18). pp. 175-184. URL: <https://csecurity.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/413/341> (Access date: 09/27/2024).
- Trynadtsatko Ye. (2022). Evfemizmy ta dysfemizmy u politychnomu dyskursi: lingvoperekladatskyi aspect. [Euphemisms and dysphemisms in political discourse: a linguistic and translational aspect]. Khmelnytskyi National University. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b007031a-0209-4032-85f3-8b1516cc8848/content> (Access date: 10/07/2024).
- Shkitska I. Yu. (2018). Sposoby ta zasoby realizatsii ironii v manipulatyvnomu dyskursi pozytyvu. [Methods and means of verbalizing irony in the manipulative discourse of positivity]. *Linguistic studies*. Issue 47. P. 213-221. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_lingv_2018_47_32. (Access date: 07.10.2024).
- APA – Dictionary of Psychology: American Psychological Association. URL:<https://dictionary.apa.org/manipulation> (Access date: 16.09.2024).
- Barkovich A. Informational Linguistics: The New Communicational Reality. Cambridge Scholars Publishing, 2020. 264 p.

- BBC. (2024). Misinformation v disinformation: What's the difference? URL:<https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/z3hhvj6> (Access date: 03.10.2024).
- Buono M. P., Snajder J. Linguistic Features and Newsworthiness: An Analysis of News Style. *Conference CLiC-it: Proceedings of the Fourth Italian Conference on Computational Linguistics*. 2017. pp. 136-140.
- Burkhardt J. M. (2017) History of Fake News. 2017. 286 p. URL:<https://journals.ala.org/index.php/ltr/article/view/6497> (Access date: 21.09.2024).
- CD – Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/> (Access date: 06.10.2024).
- COD – Collins Online Dictionary. URL:<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/fake-news> (Access date: 19.09.2024).
- Danet B., Herring S.C. The multilingual Internet: Language, culture, and communication online. Oxford University Press on Demand, 2007, pp. 373–442.
- Eisenlauer V. (2013). A critical hypertext analysis of social media: The true colours of Facebook. A&C Black, 2013. 234 p.
- Fallis D. D. (2009). A conceptual analysis of disinformation. URL:https://www.researchgate.net/publication/42101173_A_Conceptual_Analysis_of_Disinformation (Access date: 23.08.2024).
- Havrylenko K. M. (2021). Linguistic features of the Internet language. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Philology*. № 52. Том 1.
- Kovalenko O. (2023) The harmful effects of disinformation and how to combat them. *HURIDOCS*. URL:<https://huridocs.org/2023/12/the-harmful-effects-of-disinformation-and-how-to-combat-them/> (Access date: 16.10.2024).
- Lazer D. M. J., Baum M. A. et al (2018) The science of fake news. URL:https://scholar.harvard.edu/files/mbaum/files/science_of_fake_news.pdf (Access date:: 27.09.2024).
- Lebid A. E., Vashyst K. M., Nazarov M. S. (2022). Information Resilience as a Means of Countering the Socio-Psychological Strategies of Information Wars. *International Journal of Media and Information Literacy*. V. 7. Iss. 1, pp. 157-161.
- Mialkowska L, Yanovets A., Sternichuk V., Nykoliuk T., Honchar K., Khnykina O. (2023). TÁTICAS DE MANIPULAÇÃO NO DISCURSO DA MÍDIA DE LÍNGUA INGLESA MODERNA (Manipulative Tactics in Modern English-Language Media Discourse: Linguistic, Pragmatic and Educational Approach). *Conhecimento Diversidade*. V. 15. N. 38. pp. 345-362. DOI: [10.18316/rcd.v15i38.11077](https://doi.org/10.18316/rcd.v15i38.11077)
- MWDT – Merriam-Webster Dictionary Thesaurus. The Real Story of 'Fake News'. 2020. URL:<https://www.merriam-webster.com/wordplay/the-real-story-of-fake-news> (Access date: 21.09.2024).
- MWD – Merriam-Webster Dictionary. URL:<https://www.merriam-webster.com/dictionary/strike> (Access date: 07.09.2024).
- O'Halloran K. L. (2004). Multimodal discourse analysis. Systemic Functional Perspectives. London and New York : Continuum.
- Squires L. (2010). Enregistering internet language. *Language in society*. № 39 (4). pp. 457-492.
- Zaloga W. (2022). Disinformation in the Age of the Digital Revolution in the Aspect of State Security. *Wiedza Obronna*. T. 280 Nr. 3. URL:<https://wiedzaobronna.edu.pl/index.php/wo/article/view/171> (Access date: 23.10.2024).

YouControl. Fake, STOP: how to detect lies and check facts?
URL:<https://youcontrol.com.ua/webinar/feyky-stopyak-vyiavliaty-brekhniu-ta-pereviriaty-fakty/> (Access date: 27.09.2024).

ILLUSTRATIVE MATERIAL:

Al Mayadeen. Russia's victory in struggle with collective West will be achieved in Middle East, not Eastern Europe.
URL:<https://english.almayadeen.net/articles/opinion/russia-s-victory-in-struggle-with-collective-west-will-be-ac> (Access date: 07.09.2024).

BBC. Russian actress killed in Ukrainian strike on event for troops. 23 Nov 2023. URL:<https://www.bbc.com/news/world-europe-67495384> (Access date: 07.09.2024).

BBC. Victoria Amelina: Ukrainian writer dies after Kramatorsk strike. 2 Jul 2023. URL:<https://www.bbc.com/news/world-europe-66083275> (Access date: 07.09.2024).

CNN. US says Russia used choking agents against Ukrainian troops, breaching chemical weapons ban. URL:<https://edition.cnn.com/2024/05/01/europe/us-russia-ukraine-chemical-weapons-intl-hnk/index.html> (Access date: 10.09.2024).

Express. Die neue Kavallerie der Ukraine? Dieses Pferd braucht starke Nerven. 22 січня 2023. URL:<https://express.at/die-neue-kavallerie-der-ukraine-dieses-pferd-braucht-starke-nerven/> (Access date: 01.09.2024).

Petitions. No UK aid to Ukraine regime that is guilty of war crimes. URL:<https://petition.parliament.uk/archived/petitions/70406> (Access date: 07.09.2024).

TNYT – The New York Times. Avdiivka, Longtime Stronghold for Ukraine, Falls to Russians. URL:<https://www.nytimes.com/2024/02/17/world/europe/ukraine-avdiivka-withdraw-despair.html> (Access date: 23.09.2024).

TT – The Telegraph. Putin's Russia is closing in on a devastating victory. Europe's foundations are trembling. URL:<https://www.telegraph.co.uk/news/2023/12/09/putins-russia-is-closing-in-on-devastating-victory/> (Access date: 13.09.2024).

X. URL:https://twitter.com/mfa_russia/status/1783411165902610770 (Access date: 07.09.2024).